

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 244/2014
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Ε΄
Συνεδρίαση της 24^{ης} Ιουνίου 2014

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Ιωάννης Τρίαντος, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Νομικοί Σύμβουλοι: Ανδρέας Χαρλαύτης, Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Βασιλική Πανταζή, Γεώργιος Ανδρέου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Αδαμαντία Καπετανάκη .

Εισηγήτρια : Ουρανία Μενδρινού, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ. αριθμ.Φ.900/7/160872/Σ263/14-3-2012 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, που υπογράφεται από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Άμυνας.

Περίληψη Ερωτήματος: Με το ως άνω έγγραφο ζητείται από το Ν.Σ.Κ. να γνωμοδοτήσει : α)εάν υφίσταται σήμερα αξίωση του Δημοσίου κατά του Γηροκομείου Πειραιά το οποίο ήταν υποχρεωμένο, σύμφωνα με την ιδιόγραφη διαθήκη του διαθέτη Λ. Κ. Ι, από τα εισοδήματα εκμετάλλευσης του ακινήτου που κατέλιπε σε αυτό και εντός πενταετίας από την περιέλευση σε αυτό του ως άνω ακινήτου, να καταβάλει το ποσό των δεκαπέντε (15) χρυσών λιρών

Αγγλίας στο «Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941 και β)σε καταφατική περίπτωση:(1) Ποιος είναι ο φορέας αυτής. (2) Αν η καταβολή του σχετικού ποσού της κληροδοσίας προσόδου θα μπορούσε να ζητηθεί νομιμοτόκως μέχρις ολοσχερούς εξοφλήσεως. (3) Ποια έγγραφα απαιτείται να προσκομισθούν ενώπιον του βεβαρημένου προκειμένου να νομιμοποιηθεί αρμοδίως ο φορέας της αξίωσης, δεδομένου ότι το Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941 διαλύθηκε «και διαγράφηκε από την εν πολέμω και ειρήνη Οργάνωση Στρατού» το έτος 1971. -

Επί του Ερωτήματος αυτού το Ε' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους **γνωμοδότησε** ως ακολούθως :

I. Από το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα :

Ο Α. Ι με την από 18/3/1988 ιδιόγραφη διαθήκη του, δημοσιευθείσα από το Πρωτοδικείο Αθηνών την 26 Αυγούστου 1969, κατέλιπε στο Γηροκομείο Πειραιά ακίνητο ευρισκόμενο στον Πειραιά , επί της οδού Τσαμαδού 9 , το οποίο θα περιερχόταν στο τελευταίο μετά το θάνατο της αδερφής του και γενικής κληρονόμου Ε. Α. Το Γηροκομείο Πειραιά ήταν υποχρεωμένο, σύμφωνα με τη διαθήκη, από τα εισοδήματα εκμετάλλευσης του ακινήτου αυτού και εντός πενταετίας από την περιέλευση σε αυτό του ως άνω ακινήτου, να καταβάλει το ποσό των δεκαπέντε (15) χρυσών λιρών Αγγλίας στο «Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941».

Με το από 11/5/2012 έγγραφό του το Γηροκομείο Πειραιά γνωστοποίησε ότι το ως άνω ακίνητο περιήλθε στο Ίδρυμα μετά τον θάνατο της επικαρπώτριας Ε. Α. και έχει συνταχθεί σχετικά η υπ. αριθμ. 4793/28-6-1991 Δήλωση αποδοχής κληρονομίας της Συμβολαιογράφου Πειραιά Αθηνάς Βαλανιδά. Επιπρόσθετα με το αυτό ως άνω έγγραφό του γνωστοποίησε ότι όσον αφορά την καταβολή των 15 χρυσών λιρών Αγγλίας στο Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941,δεν έχουν κατατεθεί ακόμα στο Ίδρυμα τα απαιτούμενα νομιμοποιητικά έγγραφα από τον

παραπάνω φορέα ,προκειμένου να πραγματοποιηθεί η καταβολή.

Επί πλέον στο προαναφερόμενο υπ. αριθμ.Φ.900/7/160872/Σ263/14-3-2012 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας αναγράφεται ότι το Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941, σύμφωνα με την Φ900/3/294886/Σ.39/19 ΙΑΝ 12/ΓΕΣ/ΔΟΡ/3β έγγραφο του ΓΕΣ ,το έτος 1971με την υπ. αριθμ Φ.033.5/842914/Σ2278 Αυγ 71/ΑΣ/5^ο ΕΓ/Ι απόφαση του τότε Αρχηγού ΓΕΣ διαλύθηκε «και διαγράφηκε από την εν πολέμω και ειρήνη Οργάνωση Στρατού» το έτος 1971.

II. Α. ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ

Α).Στο άρθρο 86 του Ν. 2362/95 (ΦΕΚ-247 Α') «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους τους και άλλες διατάξεις» ορίζεται ότι : «1. Καμία χρηματική απαίτηση του Δημοσίου δεν υπόκειται σε παραγραφή πριν να βεβαιωθεί πράγματι προς είσπραξη ως δημόσιο έσοδο στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή το αρμόδιο Τελωνείο (βεβαίωση εν στενή εννοία). Ο κανόνας αυτός δεν αλλοιώνεται από την τυχόν βραδεία τοιαύτη βεβαίωση. 2.3. Χρηματική απαίτηση του Δημοσίου που α)β)....., γ)**δ) απορρέει από διάταξη τελευταίας βουλήσεως**, ε)....., στ)ζ)η)....., θ)....., **παραγράφεται μετά εικοσαετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο έγινε η εν στενή εννοία βεβαίωση αυτής.**»

Περαιτέρω, στο άρθρο 1714 Α.Κ. ορίζεται ότι:«Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη να προσπορίσει σε κάποιον περιουσιακή ωφέλεια, χωρίς να τον εγκαταστήσει κληρονόμο(κληροδοσία)».

Ακόμη, στο άρθρο 1995 του ΑΚ ορίζεται ότι: «Ο κληροδόχος αποκτά με την κληροδοσία το ενοχικό δικαίωμα να απαιτήσει από το βεβαρημένο την παροχή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε» Στο δε άρθρο 1997 ότι: «Το δικαίωμα από την κληροδοσία αποκτάται μόλις πεθάνει ο διαθέτης (επαγωγή της κληροδοσίας). Ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληροδοσία» ενώ στο άρθρο 1998 του αυτού ως άνω κώδικα ορίζεται ότι: «Σε περίπτωση κληροδοσίας με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, η πλήρωση της οποίας επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή της γίνεται μόλις πληρωθεί η αίρεση ή η προθεσμία»

Β)Σύμφωνα με τον περιεχόμενο στον νόμο ορισμό, κληροδοσία είναι η δια

διαθήκης συνιστώμενη έννομη σχέση, περιεχόμενο της οποίας αποτελεί η προσπόριση σε κάποιον περιουσιακής ωφέλειας, χωρίς ο τετιμημένος να εγκαθίσταται κληρονόμος του διαθέτη (Α.Γεωργιάδης -Μ.Σταθόπουλος, Αστικός Κώδιξ -κατ' άρθρο ερμηνεία Χ Τόμος σελ 586). Ο κληροδόχος έχει ενοχικό δικαίωμα να απαιτήσει από τον βεβαρημένο το κληροδοτούμενο, δηλαδή την παροχή που αποτελεί περιεχόμενο της κληροδοσίας. Ως βεβαρημένος με την κληροδοσία είναι, κατά πρώτο λόγο, ο κληρονόμος από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου, ο οποίος, για την εκπλήρωση του κληροδοτήματος που αποτελεί χρέος της κληρονομίας, ευθύνεται και με την δική του περιουσία, εφόσον δεν αποδέχτηκε την κληρονομία με το ευεργέτημα της απογραφής (Εφ.Πειρ.1316/1987 Δνη 31.1474, ΠΠρ θεσ.445/1993 Αρμ1993,1115). Είναι δε το κληροδοτήμα απαιτητό αμέσως από την επαγωγή. Η κληροδοσία μπορεί να τεθεί υπό αίρεση ή προθεσμία. Γι αυτή την περίπτωση προβλέπει ρητά το ως άνω άρθρο 1988ΑΚ, καθορίζοντας ως χρονικό σημείο της επαγωγής της κληροδοσίας αυτό της πλήρωσης της αίρεσης ή προθεσμίας εφόσον η πληρωμή επέλθει μετά τον θάνατο του διαθέτη (Α.Γεωργιάδης -Μ.Σταθόπουλος, Αστικός Κώδιξ -κατ' άρθρο ερμηνεία ΙΧ Τόμος σελ 67).

Στην υπό κρίση υπόθεση, κατά τα προαναφερθέντα, ο διαθέτης Λούμος Κ. Ιωάννης με την από 18/3/1988 ιδιόγραφη διαθήκη του άφησε γενική κληρονόμο την αδελφή του Ελευθερία Κ. Λούμου σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του με τον περιορισμό ότι θα καρπούται την ακίνητη περιουσία του χωρίς να δύναται να την απαλλοτριώσει, διαθέσει ή επιβαρύνει αυτήν. Μετά δε τον θάνατο της ως άνω γενικής κληρονόμου όρισε όπως εκ των ακινήτων του το ευρισκόμενο στον Πειραιά, επί της οδού Τσαμαδού 9, περιέλθει στο Γηροκομείο Πειραιά με την υποχρέωση εντός πενταετίας από την περιέλευση σε αυτό του ως άνω ακινήτου, να καταβάλει το ισόποσο, κατά τον χρόνο εξόφλησης, σε δραχμές δεκαπέντε (15) χρυσών λιρών Αγγλίας στο «Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941».

Συνακόλουθα, το Γηροκομείο Πειραιά στο οποίο, μετά τον θάνατο της επικαρπώτριας, περιήλθε το ως άνω ακίνητο με την υπ. αριθμ 4793/28-6-1991 δήλωση αποδοχής της κληρονομίας, ως βεβαρημένος με κληροδοσία κληρονόμος, όφειλε να καταβάλει το κληροδοτήμα εντός πενταετίας από την περιέλευση σε αυτό του ως άνω ακινήτου, δηλαδή μέχρι το αργότερο την 28/6/1996. Το Γηροκομείο, όπως προκύπτει από το από 11/5/2012 έγγραφό του δεν έχει

καταβάλει το ποσό αυτό διότι δεν έχουν κατατεθεί ,όπως ισχυρίζεται, τα νομιμοποιητικά έγγραφα εκ μέρους του Δημοσίου.

Η σχετική αξίωση του Δημοσίου, προερχομένη από διάταξη τελευταίας βουλήσεως, παραγράφεται ,σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη **του άρθρου 86 του Ν. 2362/95** Περί Δημοσίου Λογιστικού **μετά εικοσαετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο έγινε η εν στενή έννοια βεβαίωση αυτής** ,δηλαδή η καταχώρησή της στο οικείο βιβλίο εισπρακτέων εσόδων και η εμφάνισή της ως δημοσίου εσόδου. Από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι έχει γίνει μέχρι σήμερα εν στενή έννοια βεβαίωση (ταμειακή) της αξίωσης που αποτελεί αναγκαία δικονομική προϋπόθεση για την έναρξη της προθεσμίας παραγραφής.

Κατ ακολουθία των ανωτέρω το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα) **γνωμοδοτεί, ομοφώνως, επί του πρώτου** ερωτήματος, ότι υφίσταται αξίωση του Δημοσίου κατά του Γηροκομείου Πειραιά προς εισπραξη του κληροδοτήματος.

Β. ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ(υποπερίπτωση α και γ)

Α)Στο άρθρο 109 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζεται ότι: *«1.Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης ,κωδικέλλου ή δωρεάς ,ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού.2.Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρήθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερή της περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης ,όπως νόμος ορίζει».*

Περαιτέρω, στο άρθρο 1 του Ν.4182/2013 *«Κώδικας Κοινωφελών Περιουσιών – Σχολαζουσών Περιουσιών και άλλες διατάξεις»* ορίζεται ότι: *«Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως: 1....2...3. «Κοινωφελής σκοπός» κάθε εθνικός ,θρησκευτικός ,φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός ,πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία εν όλω ή εν μέρει ,σκοπός.»*

Στο δε άρθρο 2 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: *«1. Το Δημόσιο έχει την*

υποχρέωση να διασφαλίζει την πιστή και επακριβή εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών.2.....3.Αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, υφίσταται, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 και τυχόν ειδικών διατάξεων, στις ακόλουθες περιπτώσεις: α)Όταν ο σκοπός της περιουσίας εκπληρώνεται κατά κύριο λόγο μέσα στα όρια της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ανεξαρτήτως του τόπου όπου βρίσκεται η περιουσία. Τυχόν επικουρικοί σκοποί δεν επηρεάζουν την αρμοδιότητα. β)Όταν δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής η προηγούμενη περίπτωση και περιουσία βρίσκεται κατά το μεγαλύτερο μέρος μέσα στα όρια της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.....4.Στις υπόλοιπες περιπτώσεις αρμόδιος είναι ο Υπουργός Οικονομικών.»

Ακόμα, στο άρθρο 10 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «1.Περιουσίες που κατά-λείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή ο δωρητής . Απαγορεύεται η μεταβολή τόσο των παραπάνω κοινωφελών σκοπών όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και τον ορισμών για τον τρόπο διοίκησής της. 2. Αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο κατ' άρθρο 825 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δικαστήριο. 3.**Το κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστήριο αποφαινεται επίσης κατά την διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας, επί του εάν η βούληση του διαθέτη ή δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της και καθορίζει τον τρόπο της επωφελέστερης ή ασφαλέστερης αξιοποίησης της περιουσίας, καθώς και το σκοπό και την περιοχή για την οποία πρέπει αυτή να διατεθεί.** Άν μετά την έκδοση της δικαστικής απόφασης του προηγούμενου εδαφίου, ο τρόπος αξιοποίησης που επιτράπη με αυτή κατέστη για οποιονδήποτε λόγο ανέφικτος, είναι δυνατή η αξιοποίηση της περιουσίας, σύμφωνα με τον τρόπο που περιέγραψε ο διαθέτης ή ο δωρητής, χωρίς να απαιτείται η έκδοση νέας απόφασης, με απόφαση του οργάνου διοίκησης της περιουσίας που κοινοποιείται στην αρμόδια αρχή εντός τριάντα (30) ημερών. 4. Η αίτηση προς το δικαστήριο υποβάλλεται από την αρμόδια αρχή, μετά από προηγούμενη ακρόαση του οργάνου διοίκησης της περιουσίας. Η αίτηση υποβάλλεται και από κάθε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον και κοινοποιείται στην αρμόδια αρχή, επί ποινή απαραδέκτου της συζητήσεως. Περίληψη της υποβληθείσας αίτησης

αναρτάται στην ιστοσελίδα της αρμόδιας αρχής έναν (1) τουλάχιστον μήνα πριν τη δικάσιμο και παραμένει αναρτημένη μέχρι και την προηγούμενη ημέρα της δικάσιμου. Η ίδια περίληψη τοιχοκολλάται στο κατάστημα της έδρας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, του Δήμου και της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας της έδρας της διοίκησης της περιουσίας και αναρτάται στο διαδικτυακό τους τόπο.

5. Κατ' εξαίρεση των προηγούμενων παραγράφων, όταν η αξία της περιουσίας δεν υπερβαίνει το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, αρμόδιο κατά τις παραγράφους 2 και 3 δικαστήριο είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της αρμόδιας αρχής, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η αίτηση υπογράφεται από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Κοινωνικών Περιουσιών της αρμόδιας αρχής ή από κάθε άλλο πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον, χωρίς να απαιτείται η εκπροσώπηση του από δικηγόρο. Κατά τα λοιπά, ως προς την κοινοποίηση της αίτησης, την ανάρτηση περίληψης και τη ρύθμιση ειδικότερων όρων και λεπτομερειών για την εφαρμογή της απόφασης του δικαστηρίου εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4.

Β). Στο άρθρο 210 ΑΚ. ορίζεται ότι: «Αν με την δικαιοπραξία έχει οριστεί ότι τα αποτελέσματά της αρχίζουν από ορισμένο χρονικό σημείο (αναβλητική προθεσμία) ή παύουν από ορισμένο χρονικό σημείο (διαλυτική προθεσμία), εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις αναβλητικές και τις διαλυτικές αιρέσεις».

Ακόμη, στο άρθρο δε 1797 ΑΚ. ορίζεται ότι: «Η διάταξη διαθήκης που εξαρτάται από αναβλητική αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας ισχύει μόνον αν ο τιμώμενος με την διάταξη αυτή ζει όταν πληρωθεί η αίρεση».

Τέλος στο άρθρο 1998 ΑΚ ορίζεται ότι: «Σε περίπτωση κληροδοσίας υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία η πλήρωση της οποίας επέρχεται μετά τον θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή της γίνεται μόλις πληρωθεί η αίρεση ή προθεσμία».

Γ). 1. Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 109 του Συντάγματος, η συνταγματική προστασία και κατοχύρωση της θέλησης των διαθετών (και δωρητών) εκτείνεται, αφενός μεν, στον οριζόμενο με τη διαθήκη(ή τη δωρεά) σκοπό, αφετέρου δε, και στον τρόπο διαχείρισης της περιουσίας που έχει διατεθεί ή δωρηθεί, διότι οι ορισμοί αυτοί μαζί με το σκοπό, αποτελούν ουσιώδες μέρος του περιεχομένου και των όρων της διαθήκης ή της δωρεάς(βλ. ΑΠ Ολομ. 8/1994, ΣτΕ 1354/2000, 1324/1982, 112/1983) καθώς και της

διοίκησης του τυχόν συνιστώμενου ιδρύματος, έτσι ώστε να αποκλείονται επεμβάσεις εκ μέρους του κράτους, οι οποίες μεταβάλλουν το σκοπό ή τον τρόπο εκπλήρωσης του σκοπού, όπως αυτοί ορίστηκαν από τους διαθέτες ή τους δωρητές(βλ. ΣΤΕ 3636/1999. 1718/1990, 508/1987).

2. Το κριτήριο χαρακτηρισμού ενός σκοπού ως κοινωφελούς, κατά την έννοια του άρθρου 1 του Ν 4182/2013, αναζητείται κυρίως στο αν ο σκοπός αυτός εξυπηρετεί, σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση το κοινό γενικά και όχι ορισμένο κύκλο προσώπων, δηλαδή αποβλέπει στην εξυπηρέτηση γενικότερης ανάγκης, πράγμα το οποίο συμβαίνει όταν με την εκπλήρωση του σκοπού παρέχεται ωφέλεια που θεραπεύει τις ανάγκες ευρύτερης ομάδας ατόμων, έτσι ώστε η εκπλήρωση του σκοπού να ενδιαφέρει κατ' εξοχήν το κοινωνικό σύνολο. Η παραπάνω έννοια συνεπικουρείται και από τη γενικότητα της διατύπωσης της διάταξης του άρθρου 1 του Ν 4182/2013, ως προς το είδος του σκοπού, όπου χαρακτηρίζεται ως κοινωφελής σκοπός «πας» σκοπός που παρέχει ωφέλεια στο κοινό και αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένοι σκοποί, όπως φιλανθρωπικός, κρατικός και θρησκευτικός. Έτσι, η έννοια του κοινωφελούς σκοπού είναι ευρύτατη και περιλαμβάνει κάθε σκοπό πλην του καθαρά ιδιωτικού (Γνωμ. Ολομ. ΝΣΚ 250/2005).

3. Κατ' εξαίρεση από την τιθέμενη στο άρθρο 109 του Συντάγματος αρχή της απαγορεύσεως της μεταβολής του περιεχομένου ή των όρων της κληροδοτικής διατάξεως διαθήκης υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού, η διάταξη της του άρθρου 19 του Ν 4182/2013 επιτρέπει την έκδοση απόφασης από το Εφετείο Αθηνών, και κατ' εξαίρεση, όταν η αξία της περιουσίας δεν υπερβαίνει το ποσό των 20.000 ευρώ, από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της αρμόδιας αρχής, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με την οποία κρίνεται περί του εάν η βούληση του διαθέτη ή δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της και καθορίζεται ο τρόπος της επωφελέστερης ή ασφαλέστερης αξιοποίησης της περιουσίας, καθώς και ο σκοπός και η περιοχή για την οποία πρέπει αυτή να διατεθεί.

Περαιτέρω, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του ΑΚ συνάγεται ότι η επαγωγή της κληροδοσίας στην περίπτωση που αυτή τελεί υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, πληρουμένη μετά τον θάνατο του διαθέτη, μετατίθεται σε χρόνο μεταγενέστερο. Το δικαίωμα στην κληροδοσία γεννιέται εδώ μόλις πληρωθεί η

αίρεση ή η προθεσμία. Όταν η κληροδοτική διάταξη της διαθήκης εξαρτάται υπό αναβλητική αίρεση, ο κληροδόχος θα πρέπει να ζει ή προκειμένου περί νομικού προσώπου, τούτο να υπάρχει κατά τον χρόνο της επαγωγής της κληροδοσίας. Τούτο, όμως, σε περίπτωση αμφιβολίας μόνο. Διότι από την διαθήκη μπορεί να προκύπτει ότι βούληση του διαθέτη είναι να μην εφαρμοστεί ο ερμηνευτικός κανόνας την ΑΚ 1797. Ο κανόνας πάντως της ΑΚ. 1797 αναφέρεται σύμφωνα με την ορθότερη γνώμη, στις περιπτώσεις μόνο που η κληροδοτική διάταξη τελεί υπό αναβλητική αίρεση και δεν έχει εφαρμογή προκειμένου περί κληροδοσίας υπό αναβλητική προθεσμία. Η διαφοροποίηση αυτή της κληροδοσίας υπό αναβλητική προθεσμία σε σχέση με την υπό αναβλητική αίρεση κληροδοσία φαίνεται να δικαιολογείται με την σκέψη ότι στην περίπτωση της κληροδοσίας υπό αναβλητική προθεσμία εικάζεται αντίθετη προς τον κανόνα της ΑΚ 1797 βούληση του διαθέτη. Ουσιαστικότερη ωστόσο θεμελίωση της παραπάνω απόψεως παρέχει η, αντλούμενη από την νομική φύση του κάθε μορφώματος, διάγνωση ότι στην περίπτωση της κληροδοσίας υπό αναβλητική προθεσμία η επαγωγή της κληροδοσίας είναι βέβαιη και συνεπώς και η γενομένη στην περίπτωση αυτήν προσδοκία κτήσεως είναι ισχυρότερη σε σχέση με την γεννώμενη επί κληροδοσίας υπό αναβλητική αίρεση (Α.Γεωργιάδης – Μ. Σταθόπουλος, Αστικός Κώδιξ – κατ' άρθρο ερμηνεία Χ Τόμος σελ 728-729).

Στην περίπτωση που τετιμημένος με την κληροδοσία είναι νομικό πρόσωπο, το οποίο έπαψε πλέον να υπάρχει, ενόψει του γεγονότος ότι κατά κανόνα η σύσταση ενός τέτοιου κληροδοτήματος θα αποβλέπει κυρίως στην προαγωγή του επιδιωκόμενου από το νομικό πρόσωπο σκοπού, τον ίδιο δε σκοπό εξυπηρετούν και άλλα νομικά πρόσωπα, κάποιο από τα οποία θα αναλαμβάνει τώρα τη πραγμάτωση του σκοπού αυτού, θα πρέπει στην συγκεκριμένη περίπτωση να ερευνάται μήπως δια της οδού της συμπληρωματικής ερμηνείας της διαθήκης (ΑΚ 200) θα μπορούσε να διαγνωσθεί θέληση του διαθέτη να τεθεί αυτό πλέον το νομικό πρόσωπο στη θέση του διαλυθέντος νομικού προσώπου (Α.Γεωργιάδης – Μ. Σταθόπουλος, Αστικός Κώδιξ – κατ' άρθρο ερμηνεία Χ Τόμος σελ 643).

Δ) Στην προκειμένη περίπτωση, η επαγωγή της κληροδοσίας στον τετιμημένο με την από 18/3/1988 ιδιόγραφη διαθήκη του Λ.Κ.Ι. κληροδόχο και συγκεκριμένα το «Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941» έλαβε χώρα μετά την διάλυση του ως άνω νομικού προσώπου το έτος 1971 με την υπ. αριθμ

Φ.033.5/842914/Σ2278 Αυγ 71/ΑΣ/5^ο ΕΓ/Ι απόφαση του τότε Αρχηγού ΓΕΣ. Επειδή, όμως η κληροδοτική διάταξη τελεί υπό αναβλητική προθεσμία ,αφού η πλήρωσή της εξαρτάται από γεγονός μελλοντικό μεν αλλά βέβαιο και συγκεκριμένα από τον θάνατο της κληρονόμου του διαθέτη, δεν τυγχάνει ,κατά τα ανωτέρω αναλυτικώς εκτεθέντα, εφαρμογής η ρύθμιση του ΑΚ. 1797 σύμφωνα με την οποία, η διάταξη της διαθήκης που τελεί υπό αναβλητική αίρεση ισχύει εάν ο τιμώμενος ζει κατά τον χρόνο που θα πληρωθεί η αίρεση. Συνακόλουθα η κληροδοτική διάταξη είναι ισχυρή.

Περαιτέρω, επειδή το τιμώμενο με την κληροδοσία νομικό πρόσωπο δεν υπάρχει κατά τον χρόνο επαγωγής της κληροδοσίας η επίτευξη του επιδιωκόμενου από τον διαθέτη σκοπού και ειδικότερα η νοσηλεία των αναπήρων πολέμου 1940-1941 πρέπει να εξεταστεί εάν υπηρετείται από άλλα νομικά πρόσωπα. Αρμόδιο για να αποφανθεί επί τούτου είναι ,σύμφωνα με την παρ 3 του άρθρου 25, το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της αρμόδιας αρχής, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, δεδομένου ότι η αξία της περιουσίας δεν υπερβαίνει τα 20.000 ευρώ μετά από αίτηση που υπογράφεται από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Κοινοφελών Περιουσιών της αρμόδιας αρχής ή από κάθε άλλο πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον, χωρίς να απαιτείται η εκπροσώπηση του από δικηγόρο. Κατά τα λοιπά, ως προς την κοινοποίηση της αίτησης, την ανάρτηση περίληψης και τη ρύθμιση ειδικότερων όρων και λεπτομερειών για την εφαρμογή της απόφασης του δικαστηρίου εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του αυτού άρθρου 25.

Κατ ακολουθία των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους(Ε' Τμήμα) **γνωμοδοτεί, ομοφώνως, επί του δευτέρου** ερωτήματος (υποπερίπτωση α και γ), ότι κατόπιν αιτήσεως του Δημοσίου και με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου της έδρας της αρμόδιας αρχής θα προσδιοριστεί ο αρμόδιος φορέας που εξυπηρετεί τον επιδιωκόμενο από τον διαθέτη σκοπό και ότι η ακολουθητέα διαδικασία είναι η προβλεπόμενη στο άρθρο 25 του Ν 4182/2013.

Γ. ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ (υποπερίπτωση β)

Α) Στο άρθρο 25 του Ν.4182/2013 «Κώδικας Κοινοφελών Περιουσιών – Σχολαζουσών Περιουσιών και άλλες διατάξεις» ορίζεται ότι:

«Κληροδοτήματα σε μετρητά 1. Αν περιέχεται σε διαθήκη κληροδοτήμα σε μετρητά προς το Δημόσιο, το ποσό βεβαιώνεται από τον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. και εισπράττεται από τον βεβαρημένο ως δημόσιο έσοδο, ύστερα από έγγραφη πρόσκληση της Δ.Ο.Υ. προς αυτόν και κατά τον τρόπο που ορίζεται στη διαθήκη, εκτός αν αποδεικνύεται ότι δεν υφίστατο κατά το χρόνο του θανάτου του διαθέτη. Αν δεν ορίζεται σχετικά στη διαθήκη, το ποσό του κληροδοτήματος καταβάλλεται από τον βεβαρημένο εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη ρητή ή σιωπηρή αποδοχή της κληρονομιάς αν το ποσό του κληροδοτήματος είναι μικρότερο του ποσού των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ και εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών σε κάθε άλλη περίπτωση. Μετά την πάροδο του χρόνου που τάσσεται στη διαθήκη ή της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου **οφείλεται ο νόμιμος τόκος υπερημερίας.** 2.Οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου παρατείνονται, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, αν δεν συντρέχει υπαιτιότητα του υπόχρεου για την καθυστέρηση ή συντρέχουν σοβαροί λόγοι για την αδυναμία έγκαιρης απόδοσης του κληροδοτήματος. Με όμοια απόφαση μπορεί να επιτραπεί η καταβολή κληροδοτήματος με δόσεις, αν η εφάπαξ καταβολή κρίνεται δυσχερής. Με την απόφαση καθορίζεται ο αριθμός των δόσεων, η προθεσμία εξόφλησης κάθε δόσης, ως και το είδος και το ποσό της ασφάλειας, που πρέπει να παράσχει ο υπόχρεος για την καταβολή του κληροδοτήματος. Οι δόσεις είναι έντοκες, με επιτόκιο ίσο προς το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Σε περίπτωση εκπρόθεσμης εξόφλησης ο βεβαρημένος οφείλει τόκο υπερημερίας.»

Ακόμη, στο δε άρθρο 46 του ιδίου νόμου ορίζεται ότι: **«Κληροδοσίες υπέρ κοινωφελών σκοπών».** Όταν καταλείπονται κληροδοσίες χρηματικών ποσών σε κοινωφελή ιδρύματα ή άλλα εκτός του Δημοσίου πρόσωπα υπέρ κοινωφελών σκοπών, ο κληροδόχος οφείλει να ενημερώσει εγγράφως το Υπουργείο Οικονομικών. Κατά τα λοιπά ισχύει ανάλογα το άρθρο 25.»

Β) Στην προκειμένη περίπτωση, το κληροδοτήμα που περιέχεται στην διαθήκη του Ιωάννη Λούμου αφενός είναι προς το Δημόσιο αφού το Νοσοκομείο Αναπήρων Πολέμου 1940-1941 (ΝΑΠ), όπως προκύπτει από την προαναφερθείσα υπ. αριθμ Φ.033.5/842914/Σ2278 Αυγ 71/ΑΣ/5^ο ΕΓ/Ι απόφαση του τότε Αρχηγού ΓΕΣ ανήκε εις την Οργάνωση του Στρατού αφετέρου είναι σε μετρητά, αφού το βεβαρημένο με

την κληροδοσία Γηροκομείο Πειραιά οφείλει να καταβάλει το ισόποσο σε δραχμές και τώρα πλέον σε ευρώ, δεκαπέντε χρυσών λιρών κατά τον χρόνο της εξόφλησης.

Επομένως, σύμφωνα με την ρητή διάταξη της παρ 1 του ως άνω άρθρου 25 του Ν.4182/2013 μετά την πάροδο του χρόνου που τάσσεται στη διαθήκη και συγκεκριμένα μετά την πάροδο πενταετίας από την 28.6.1991 χρονολογία κατά την οποία περιήλθε στο Γηροκομείο Πειραιά το επί της οδού Τσαμαδού 9 ακίνητο, δηλαδή από 28-6-1996, **οφείλεται ο νόμιμος τόκος υπερημερίας.**

Κατ ακολουθία των ανωτέρω το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους(Ε' Τμήμα) **γνωμοδοτεί, ομοφώνως, επί του δευτέρου** ερωτήματος (υποπερίπτωση β) ότι η καταβολή του σχετικού ποσού της κληροδοσίας προσόδου πρέπει να ζητηθεί νομιμοτόκως από 28-6-1996 μέχρι της καταβολής.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 30 -6-2014
Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Ιωάννης Τριαντος
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Ουρανία Μενδρινού
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.